

Menetelmä 5 - 4: Ratkaisumallit osa 2

Nyt jatkamme ratkaisujen maailmassa enemmän minäpystyvyyttä vahvistaviin ja pidempiaikaisiin ratkaisuihin.

II. Ratkaisut, joiden tarkoituksena on vahvistaa lapsen omaa toimijuutta ja voimaannuttaa

9. Vaihtoehtoinen kyllä

Vaihtoehtoinen kyllä on ratkaisu tilanteisiin, joissa voimme kyllä suostua lapsen pyyntöön, mutta emme juuri nyt. Tässä ratkaisussa lapsen pyyntö otetaan huomioon, se hyväksytään, mutta se laitetaan sille sopivaan ajankohtaan. Pelkkä ”ei” aiheuttaa usein vastarintaa. Tiukkana ja perustelematta se nostattaa lapsessa taistele-pakene-jähmety reaktion ja konfliktitilanne on valmis. Ajattelemalla tilannetta laajemmin ja näkemällä hieman vaivaa, voimme välttää turhat konfliktit ja rakentaa samalla lapsen taitoja ja ajattelua. Pieni lapsi ei myöskään ymmärrä aikaa samalla tavalla ja voi ajatella, että hänen pyyntönsä ei koskaan toteudu. Silloin tuntuu, että aikuinen on vain tyhmä ja epäreilu, eikä tee niin kuin lapsi haluaa ja varsinkin kun se on lapselle aivan maailman tärkein asia – juuri sillä hetkellä. Samoin ”*mietin asiaa*” on melkein sama kuin ei. Usein siinä siirretään vain vaikeaa tilannetta eteenpäin. Aikuinen haluaisi sanoa ”ei”, mutta koska ei jaksa lapsen vastarintaa tai jankkaamista, siirtää asiaa. Hän toivoo lapsen unohtavan tai luopuvan toiveestaan. Emmekä tietenkään halua joka asiaan sanoa ”ei” ja vain rajoittaa lapsen maailmaa. Haluamme etsiä ratkaisuja, joissa molemmat voittaa. Varsinkin jos pyynnössä ei ole mitään vikaa – ainoastaan ajankohta ei ole sopiva. Kyse voi olla esimerkiksi siitä, että lapsi haluaa laskemaan mäkeä, mutta on jo liian myöhäistä. Voit myöntyä toiveeseen, kehua sen olevan hyvä idea ja sitten kääntyä kalenterin puoleen. Mennäänkö huomenna tai viikonloppuna? Kun lapsiryhmässä ponileikit päättyvät ulos siirtyessä voidaan viikkosuunnitelmaan kirjoittaa ponileikit jollekin seuraavalle päivälle. Lapsen toiveelle on tilaa, vaikka se ajoitetaan toiseen hetkeen.

10. Osallistaminen

Osallistaminen on monesta syystä paras tapa ratkaista ongelmatilanteita. Yhdessä tekeminen vahvistaa lapsen ja aikuisen yhteyttä. Usein lapsi oppii samalla myös uusia taitoja. Lisäksi se herättää sisäisen motivaation, joka on kaiken tekemisen paras lähtökohta. Sisäinen motivaatio herää, kun pääsemme osallistumaan toimintaan, joka saa meissä aikaan myönteisiä tunteita. Kun näemme vaivaa jonkin asian eteen, se sitouttaa meidät toimintaan myös tunnetasolla.

Jos pienellä lapsella on tapana repiä viherkasveja tutkimustarkoituksessa, voi tilanteen ratkaista ottamalla hänet mukaan kasvien hoitoon. Lapselle voi antaa oman nimikkokasvin, jonka mullanvaihtoon, kasteluun ja suihkuttamiseen hän saa osallistua. Hän oppii kunnioittamaan ja hoitamaan kasveja ja sitä kautta arvostamaan myös luonnossa kasvavia kukkia ja puita. Kun lapsi otetaan päivähoitossa mukaan kattaukseen ja ruoan jakoon, myös hänen arvostuksensa ruokaa kohtaan kasvaa ja ruokailuhetket sujuvat paremmin. Osallisuutta voi lisätä myös ottamalla lapsen mukaan päätöksentekoon. Luokassa voi pitää viikoittaisia luokkakokouksia, joissa käsitellään luokan asioita, kuten yhteisiä sääntöjä. Kun lapset pääsevät itse mukaan päättämään asioista, he ovat myös sitoutuneempia noudattamaan niitä tai kulkemaan kohti yhteisiä tavoitteita.

Usein kuulen puolusteluna, että itse tekeminen on nopeampaa. Lapsen mukaan ottaminen hidastaa tehtävien tekemistä. Se voi toki vaikuttaa siltä, mutta jos lasketaan yhteen se aika, jonka käyttää itse tekemiseen, ja se aika, jonka joutuu käyttämään konfliktitilanteiden selvittämiseen, päästään aika lailla samoihin lukuihin.

11. Toivotun toiminnan vahvistaminen

Olemme useampaan kertaan jo kurssin aikana käsitelleet sitä, että on tehokkaampaa vahvistaa toivottua toimintaa kuin karsia ei toivottua toimintaa. Kehotus on aina parempi kuin kielto, ja kehu toimii paremmin kuin moite. Lapsen toiminnassa meidän tulisi keskittyä enemmän niihin hetkiin, kun lapsi etenee taidoissaan, toimii tilanteen vaatimalla tavalla tai noudattaa yhteisiä sääntöjä ja arvoja. Näin lasta niin sanotusti vedetään hyvään. Mieluummin vahvistamme toivottua toimintaa kuin karsimme ei-toivottua toimintaa. Tietyn toimintatavan vahvistaminen on nimittäin lapselle helpompaa kuin tavan karsiminen. Siksi ratkaisuna voi toimia toivotun toiminnan

vahvistaminen. Luokassa usein toisten päälle puhuva lapsi saakin kiellon sijaan positiivista palautetta aina kuin ei puhu toisten päälle. Näin hänet saadaan huomaamaan hyvä ja toivottava toiminta sekä vahvistamaan sitä. Kiitetään, että hän kunnioitti toisen tilaa ja puheenvuoroa sekä että pystyi odottamaan omaa vuoroaan. Oman puheenvuoron odottaminen vaatii itesääätelyä ja siksi se ei ole lapsille useinkaan helppoa. Samoin voimme toisia tönivän pienen lapsen ohjata silittämään ja ihastella lapsen toimintaa aina kun hän osoittaa lämpöä ja ystävällisyyttä muita kohtaan.

12. Kerro minulle

Kerro minulle ratkaisu toimii parhaiten silloin kun lapsen vastarinta johtuu voimattomuuden tunteesta. Lapsen vastarinta nousee yleensä silloin, kun hän kokee voimattomuutta. Hänestä esimerkiksi tuntuu, että häntä ohjataan vain ulkopuolelta eikä hän saa olla osallinen omaa elämäänsä koskeviin päätöksiin. Olen huomannut, että temperamenttisilla lapsilla tämä toimii hyvin. Tämä on vielä askeleen eteenpäin osallistamisesta. Tässä päätöksen pallo heitetään lapselle. Kerromme lapselle tavoitteemme, esimerkiksi siirtyä huoneesta tai tilanteesta toiseen, mutta hän saa valita esimerkiksi siirtymistavan. Voi olla, että siirtymä tehdään kanihypyillä tai norsun askelin. Voimme isomman lapsen kanssa keskustella myös hyvinvointi tavoitteista. Jos nuoremme nukkuu liian vähän, voimme istua saman pöydän ääreen ideoimaan. Kerätä vaikka kaikki ideamme unen määrän lisäämisestä samalle paperille. Tällöin nuori itse saa toimia tilanteen suunnan muuttajana.

Tässä ratkaisussa täytyy ottaa kuitenkin huomioon, että keskustelu ei muutu neuvotteluksi. Tästä lisää ratkaisujen kompastuskivet osiossa.

III. Pitkäaikaiset ratkaisut, joiden tavoite on lisätä lapsen taitoja, tietoa ja motivaatiota

13. Rooliharjoitukset

Meidän ei kannata harjoitella lapsen kanssa vain akateemisia taitoja, vaan myös sosiaalisia- ja vuorovaikutustaitoja voi harjoitella esimerkiksi rooliharjoitusten kautta. Kaupassa käynti voi helpottaa kauppaleikin avulla. Koululainen voi harjoitella uusien ystävien kutsumista leikkiin käymällä tilannetta aikuisen kanssa läpi kummankin esittäessä tilanteen eri osapuolia. Nuoren kanssa voi harjoitella haastattelutilannetta ennen ensimmäistä työhaastattelua.

Roolileikkejä voi käyttää myös ongelmatilanteiden noustessa esiin. Rauhallisena hetkenä on paljon helpompi harjoitella tarvittavia taitoja kuin tositalanteessa. Voimme harjoitella jopa itesääätelytilanteita roolien kautta. Voimme näytellä suuttuvamme ja tömistellä jalkojamme, mutta sitten pysähtyä miettimään tilannetta rauhoittumisen kannalta. Mitä seuraavaksi voisi tapahtua? Mitä voisimme tehdä? Kun käymme tilannetta läpi etukäteen, on lapsen helpompi toimia myös tunnekuohussa. Vaikka aivot olisivat reaktio-tilassa, keho muistaa sen, mitä on harjoiteltu.

14. Taitotavoite

Voimme ottaa lapsen kanssa yhteiseksi tavoitteeksi jonkin tietyn taidon harjoittelun. Tämä voi olla myös koko lapsiryhmän kaikkien lasten tavoite. Ongelma voi olla esimerkiksi se, että lapsi puhuu aina muiden päälle tai lapset puhuvat usein toistensa päälle. Tavoitteeksi otetaan silloin se, että opitaan odottamaan omaa puheenvuoroa. On monia mahdollisia syitä, miksi lapsi puhuu toisten päälle: Hän ei jaksaa odottaa omaa vuoroaan. Hän pelkää, että unohtaa asian, jos ei sano sitä heti. Hän kaipaa yhteyttä ja haluaa puheen kautta luoda yhteyden aikuiseen tai muihin lapsiin. Vuorottelun harjoittelussa voidaan käyttää useita konkreettisia keinoja. On tärkeää, että emme kuvittele taidon kehittyvän vain sillä tavalla, että asetamme tavoitteen. Lapsi tarvitsee konkreettisia keinoja harjoittelun tueksi. 1. voi ottaa käyttöön puhekapulan, jota vuorotellaan puhujalta toiselle keskustelun lomassa. Hän, jolla on puheenvuoro, pitää kapulaa kädessään, ja sitten se siirtyy seuraavalle, kun on hänen vuoronsa puhua. Lapset voivat askarrella kapulan myös itse esimerkiksi talouspaperirullasta. He voivat maalata ja koristella sen haluamallaan tavalla. Jos kapulan sisälle lisää esimerkiksi kuivaa riisiä tai kuivia herneitä, sitä voi käyttää myös oman puheenvuoron pyytämiseen. Pieni ravistus tarkoittaa sitä, että haluaa puhua seuraavaksi. 2. Vaihtoehtoisesti voidaan ottaa käyttöön odotuskirahvi. Kun haluaa puheenvuoron, voi laittaa sormet suppuun ja nostaa käden ylös niin kuin se olisi kirahvin pitkä kaula ja pää. Näin puhuja huomaa, että myös toisella on asiaa, ja hän voi antaa puheenvuoron seuraavalle sanottuaan oman asiansa loppuun.

Varsinkin aikuisten on hyvä muistaa, että aivojen keskeneräisyyden takia lasten on vaikea odottaa pitkiä aikoja. Jos lapsi on nostanut odotuskirahvin ylös aikuisen puhuessa, on tärkeää, että aikuinen antaa sopivan hetken päästä lapselle vuoron. Odottamisen taito kehittyy pikkuhiljaa. Aluksi puheenvuoro voidaan siirtää melko nopeasti toiselle kirahvin ilmestyessä, mutta vähitellen aikaa pidennetään. 3. Itsesäätelyn tueksi voi aloittaa hengitysharjoitusten tekemisen lapsen kanssa. Vuoron odottamiseen lapsi tarvitsee tahdonvoimaa eli itsesäätelyn taitoja. Meidän täytyy malttaa mieleemme, vaikka meillä olisi impulssi sanoa tilanteessa heti jotain. Voimme tehdä lapsen kanssa hengitysharjoituksia ja neuvoa lasta käyttämään niitä odotustilanteissa. Jos huomaamme, että lapsi aikoo puhua toisen päälle, tai näemme hänen hermostuvan odotustilanteessa, voimme ohjata häntä esimerkiksi asettamaan toisen käden rintakehälle ja toisen vatsan päälle ja seuraamaan hengitystään hetken aikaa. Muista kuitenkin, että tätä täytyy harjoitella etukäteen. Itse tilanteessa lapsen on vaikea vastaanottaa ohjeitamme ja oppia uusia asioita.

Tärkeää on, että taitotavoite asetetaan yhdessä ja yhteistyössä lapsen kanssa. Mietitään taidon oppimisen hyötyjä, että lapsi on myös itse motivoitunut toimimaan taitotavoitteen saavuttamisessa. Isomman lapsen kanssa voi ideoida myös eri keinoja tavoitteeseen pääsemiseksi.

15. Luontevahvuudet

Mitä jos vastaisit lapsen valehteluun vahvistamalla hänen rehellisyyttään? Mitä jos kotiläksyjen tekoon motivoitaisiin kutsumalla esiin oppimisen iloa ja sisarusten väliset kahnaukset vaihtuisivat reiluuden tutkimiseen? Luontevahvuuksien avulla vedämme lasta kohti hyvää. Se on laajempi versio 11:sta ratkaisusta. Katsomme konfliktitilannetta toisesta näkökulmasta. Emme mieti, mitä lapsen toimintaa haluamme vähentää, vaan mitä lapsen toimintaa haluamme vahvistaa. Lapsi on myös paljon vastaanottavaisempi muutosten tekemiselle, kun hänelle puhutaan vahvuuksien vahvistamisesta eikä jonkin toiminnan tai tavan karsimisesta. Vahvuuksien vahvistamisen voi aloittaa jo aivan pienestä pitäen. Voit kannustaa ensiaskeleitaan ottavaa lasta yrittämään uudestaan, jos hän kaatuu. Näin hänen sinnikkyytensä vahvistuu. Voit tutkia taaperon kanssa metsässä kiviä ja kantoja ja vahvistaa uteliaisuuden vahvuutta. Ne vahvuudet vahvistuvat, joita pääsemme käyttämään ja joita ympäristömme vahvistaa. Siksi aikuisilla on lapsen elämässä suuri vaikutus siihen, mitkä vahvuudet vahvistuvat. Isomman lapsen kanssa voi tehdä myös vahvuussuunnitelman samalla idealla kuin edellinen taitotavoite.

Voimme etsiä lapsen kanssa häntä innostavia asioita ja kerätä innostuskarttaa, jos tuntuu, että lapsi ei oikein innostu mistään. Emme voi määrätä lasta kehittämään tiettyä vahvuutta, mutta voimme kutsua hänet yhteiseen pohdintaan, jonka kautta lapsikin ymmärtää, miksi vahvuuden harjoittelu olisi tärkeää. Voimme esimerkiksi listata lapsen kanssa, mitä hyötyä tietyn vahvuuden harjoittelemisesta on. Rohkeuden vahvistamisen hyöty voi olla se, että uskaltaa kiipeillä pihan kiipeilytelineissä. Rohkea lapsi uskaltaa mennä mukaan leikkiin ja sanoa oman mielipiteensä. Hyödyn tulisi olla jotain lapsen mielestä tavoittelemisen arvoista, jotta hän on sisäisesti motivoitunut harjoittelemaan sitä. Vaikka tarroilla voi seurata harjoituksia ja etenemistä, tarran saamisen ei tulisi olla taidon harjoittelun päätavoite. Sen tulisi olla jotain sellaista, minkä hyödyn lapsi voi konkreettisesti elämässään nähdä ja kokea. Tavoitteen tuoman hyödyn ei tulisi myöskään olla liian kaukana tulevaisuudessa varsinkaan pienillä lapsilla, koska heidän on vaikea käsittää pitkiä aikoja. Emme voi perustella sinnikkyuden vahvistamista sanomalla, että *"tarvitset sitä sitten työelämässä"*, vaan meidän pitää valita ajallisesti lähempänä oleva tavoite. Voimme esimerkiksi sanoa, että esikoulussa harjoitellaan sinnikkyyttä, jotta seuraavana vuonna ensimmäisellä luokalla oppisi lukemaan ja kirjoittamaan. Lapselle on tärkeää tietää, että sinä uskot häneen. Vahvuusharjoittelua tehdään aikuisen tuella. *"Minä uskon, että voit oppia tämän taidon ja autan sinua siinä"*, on se viesti, jonka lapsi meiltä haluaa kuulla.

16. Ajattelun pysäkki

Meidän aikuisten ajattelu- ja päättelykyky tilanteessa on usein nopeaa ja tiedostamatonta. Aivoissamme menee koko ajan erilaisia ajatusprosesseja, tiedostamme niitä tai emme. Lapsi vasta opettelee ja harjoittelee. Ajattelemisen on usein hidasta ja syy-seuraus yhteyksien miettiminen vaikeaa. Ajattelun pysäkillä pysähdytään tilanteeseen pohtimaan siinä olevia asioita ja mahdollisia syy-seuraus suhteita. Näin autetaan lasta käymään se sama ajatteluprosessi, mikä meidän aivoissamme saattoi tapahtua sekunneissa. Jos lapsi juoksee tikkari suussa, emme pelkästään kiellä toimintaa, vaan pysähdymme tilanteeseen. Lapsen kanssa voi havainnoida tilannetta

kysymyksiin. Mitä teet? Juoksen. Mitä sinulla on suussasi? Tikkari. Mitä juostessa voi tapahtua? Voi kaatua. Mitä tapahtuu silloin tikkarille? Se osuu kurkkuun. Mitä olisi hyvä tehdä? Istua alas syömään tikkaria tai laittaa tikkari juoksun ajaksi pois. Tällä tavalla tilanteen havainnoinnista lapsi luo omia ajatuspolkuja. Tällainen sisäisen oivalluksen tie toimii usein paremmin kuin ”päähän kaadettu tieto”. Voi olla, että jos vain kiellät (ja ehkä myös perustelet kieltoasi), lapsi pysähtyy hetkeksi, mutta sitten ajatus taas karkaa ja juoksu alkaa. Kun lapsi on itse käynyt läpi ajatuspolun, tieto jää mieleen vahvemmin ja sen ansiosta myös toiminta muuttuu. Tämä vaatii tietenkin hieman enemmän aikaa kuin vain kiellon ja perustelun, mutta on vähemmän aikaa vievää kuin jatkuva asiasta muistuttelu.

17. Sisäisen motivaation herätys

On kolme psykologista perustarvetta, joiden täytyminen vie sisäiseen motivaatioon. Ne ovat omaehtoisuus, kyvykkyys ja yhteisöllisyys.

Omaehtoisuus tarkoittaa sitä, että lapsi otetaan mukaan ratkaisuun ja tavoitteen asettamiseen. Jos tavoitteena on esimerkiksi se, että lapsi tulee tarpeeksi ajoissa kouluun, yhdessä lapsen kanssa keskustelemme tästä tavoitteesta: Miksi on tärkeää mennä ajoissa kouluun? Otamme lapsen mukaan tavoitteen asettamiseen. Näin lapsella täytyy autonomian ja itsenäisyyden tarve. Hän kokee, että hänellä on vaikutusta elämään eikä vain ulkopuolelta sanella, millä tavalla asiat täytyy tehdä. Tässä aikuinen kuitenkin antaa niitä tarvittavia vaihtoehtoja. Tämä ei tarkoita sitä, että lapsi saa itse päättää rajattomasti, mitä elämällään tekee, vaan aikuinen luo ne sopivat rajat siihen, minkä sisällä lapsi voi liikkua ja tehdä omia valintoja.

Toinen on kyvykkyys. Lapsen tulisi tuntea voivansa toimia meidän toiveiden mukaisesti. Erittäin tärkeää on ottaa lapsen kehitystaso huomioon eli emme voi vaatia lapselta liikoja. On hyvä asettaa hieman haasteita, mutta liian helpot tehtävät eivät lisää kyvykkyyden tunnetta. Meidän tulisi löytää lapselle sopiva haastetaso. Kyvykkyyteen vaikuttavat myös minäpystyvyys ja itsetunto. Lapsen tulisi toimia omien vahvuuksien pohjalta.

Kolmas on yhteisöllisyys. Tästä puhuimme jo sosiaalisten suhteiden ja merkityksellisuuden osioissa. Toiset ihmiset ovat hyvinvointimme pilareita ja ohjaajia. Meidän vastuullamme aikuisina on luoda psykologisen turvallisuuden ilmapiiri, jossa lapsi tuntee olevansa osa perhettä tai yhteisöä, luokkaa tai lapsiryhmää. Tämä nostaa lapsen omaa sisäistä motivaatiota tehdä valintoja, jotka ovat kaikille hyväksi. Hän tuntee empatiaa ja rakkautta muita kohtaan. Silloin hän haluaa tehdä valintoja, jotka ovat hyväksi kaikille.

18. Tietoisku

Joskus tilanne vaatii tiedon lisäystä. Pieni lapsi ei tiedä, että seinään ei saa piirtää ja tilanteessa riittää, että ohjaamme lapsen paperin luo. Joskus meiltä tuleva tieto ei toimi, koska se on liikaa ”päähän kaadettua”. Lapsen on vaikea uskoa asiaa ilman omaa oivallusta tai kokemusta. Tietoisku on koululaisille tai nuorille sopiva ratkaisu, koska siinä tarvitaan taitoa etsiä tietoa. Jos haluamme esimerkiksi luokassa lisätä ystävällisyyttä ja toisten auttamista, voimme antaa tehtäväksi lukea jostain kirjasta tai etsiä netistä tietoa mitä hyötyjä toisen auttamisesta on. Tiedämme, että tutkimusten mukaan auttamisesta on hyötyä myös auttajalle. On paljon tehokkaampaa viedä lapsi tiedon luo ja antaa hänen kokea oivalluksen hetkiä, kun vain kertoa lapsille tutkimusten tuloksista. Tietenkin parasta ovat ne hetket, kun tieto kohtaa käytännön ja saamme itse nauttia auttamisen tuovista hyödyistä omakohtaisesti.

IV. Erityisratkaisut, jotka lähtevät aikuisesta tai sopivat monen lapsen tilanteisiin

19. Mallin muuttaminen

Me olemme lapselle esikuva ja toiminnan malli. Joskus huomaamme lapsen käytöksestä, että olemme itse antaneet hänelle huonon mallin. Silloin ei auta moittia lasta meidän mallimme seuraamisesta, vaan aloittaa muutos omasta toiminnasta. Emme voi opettaa lasta puhumaan rauhallisesti, jos itse aina huudamme. Emme voi kieltää lasta kiroilemasta, jos itse viljelemme voimasanoja. Jos puhumme toisista pahaa selän takana, on hyvinkin todennäköistä, että lapsi tekee samoin. Voimme kuulla oman äänemme lapsen suusta ja nähdä oman tapamme toimia lapsen käyttäytymisessä. Emme ole välttämättä aiemmin edes tiedostaneet toimivamme jollain tavalla, ennen kuin lapsen toiminta paljastaa meistä tämän puolen. Emme voi opettaa lasta

toimimaan eri tavalla kuin itse toimimme. ”Älä tee niin kuin minä teen, vaan niin kuin minä sanon”, on harvoin toimiva ohje. Vasta vähän vanhempi lapsi voi päättää toimivansa jossain asiassa eri tavalla kuin aikuinen. Varsinkin vanhempi toimii pitkään lapsen esikuvana, ja vasta yläkoulu- tai teini-iässä tapahtuu pikkuhiljaa irtaantumista. Meidän esimerkillämme on siis suuri vaikutus. Jos huomaamme omassa toiminnassamme korjattavaa, on meidän hyvä kertoa lapselle, että nyt on tullut toimittua tai sanottua ikävästi ja muuttaa omaa toimintaansa. Tämä opettaa myös lapselle, kuinka omaa toimintaa voi tarkastella ja muuttaa. Ei ole häpeä myöntää, että on toiminut ajattelemattomasti tai sanonut jotain ikävää.

20. Ryhmäratkaisut

Kotona ja varsinkin ammattikasvattajilla voi olla tilanne, jossa on kerralla monta lasta eikä aikaa käsitellä tilannetta vain yhden lapsen kanssa. Jos sinulla on monta lasta tai tilanteessa on useampi lapsi, meidän täytyy samaan aikaan ottaa huomioon myös muut lapset ja heidän tarpeensa. Silloin kannattaa ottaa heidät mukaan tilanteen ratkaisuun. Usein teemme juuri päinvastoin: jos mahdollista, lähetämme muut lapset pois ja keskitymme häneen, jolla on ongelma. Lasten kannalta on kuitenkin parempi, jos kaikki otetaan mukaan ratkaisuun. Ensinnäkin auttamisen ilmapiiri vahvistuu. Kun lapsella on vaikeaa, emme käännä hänelle selkäämme, vaan käännyimme hänen puoleensa. Kaikki kokoontuvat yhteen ratkaisemaan yhden ongelmaa. Tämä lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta ja vähentää tilanteesta aiheutuvaa häpeää. Yhdessä ratkaistessa myös muiden lasten ongelmanratkaisutaidot vahvistuvat. Lapset oppivat pohtimaan tilanteita rauhassa ja eri näkökulmista. Tämä lisää luovuutta ja yhteistyötä. Lisäksi meidän ei tarvitse yrittää ratkaista asiaa nopeasti, koska olemme huolissamme, miten muut lapset sillä välin pärjäävät, vaan kaikki ovat yhdessä. Vahvistamme samalla yhteyttä kaikkien kanssa, ja tilanne pysyy rauhallisena, kun yhteys aikuiseen säilyy.

Tämän listan jälkeen voi tuntua, että miten ihmeessä pidän näitä kaikkia mielessä tilanteessa? Totuus on, että et mitenkään. Ratkaisuja harjoitellaan pitkäjänteisesti. Toistojen ja kokemusten kautta niistä tulee automaattisia. Monissa tilanteissa voit antaa myös tilaa ajattelulle. Kun lapsi toistuvasti eri tilanteissa valehtelee, ei kyse ole yksittäisestä ratkaisusta, vaan meidän tulee miettiä pidempää aikaväliä.

Olen myös sitä mieltä, että kun kohtaamme tilanteen aiempien askeleiden mukaisesti, meillä on tilaa ajatella myös aivan omia ratkaisuja. Tässä listasta löytyy vain esimerkkejä. Koska syitä lapsen käytöksen takana voi olla satoja, on niihin sopivia ratkaisuja myös satoja. Tarkoitus on opettaa myös teitä kasvattajia ajattelemaan, eikä antaa liikaa valmiita vastauksia. Kun sisäistää positiivisen kasvatuksen ajatusmallin, alkavat itselle ja lapselle sopivat ratkaisut nousta kuin itsestään.

Tähän liittyviä harjoituksia löytyy harjoituskirjan osasta 5.